The spas of the Austro-Hungarian Monarchy Their development up to 1912 and their current use

Peter Jordan

ROGAŠKA SLATINA, junij 2023

Program:

- (1) The "spa landscape" of the later Monarchy (1912)
- (2) The old spas today

Part 1

The "spa landscape" of the later Monarchy (1912)

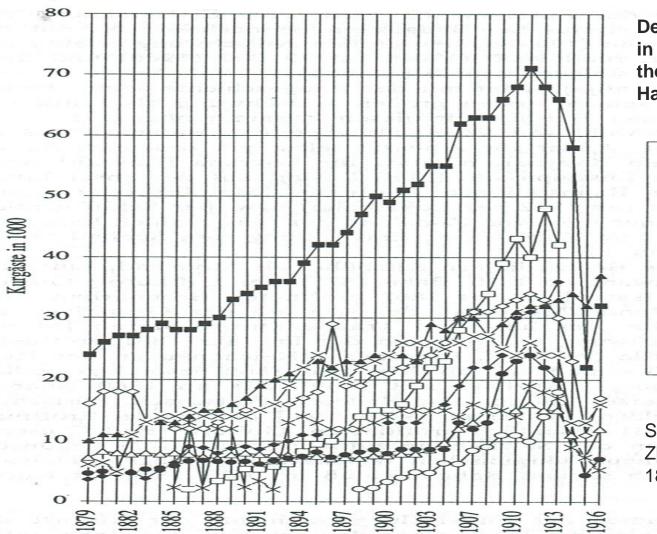

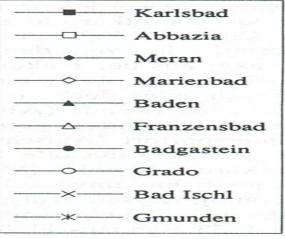

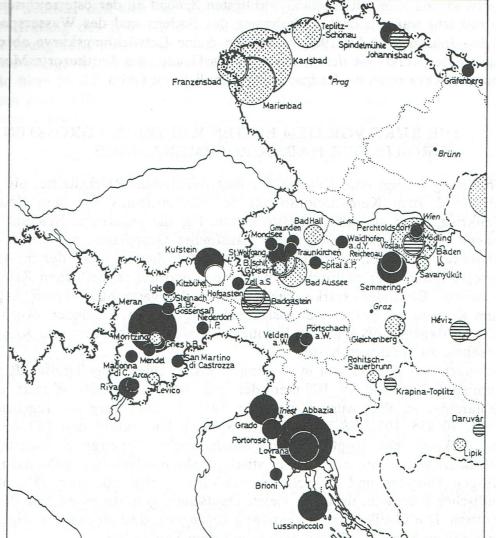

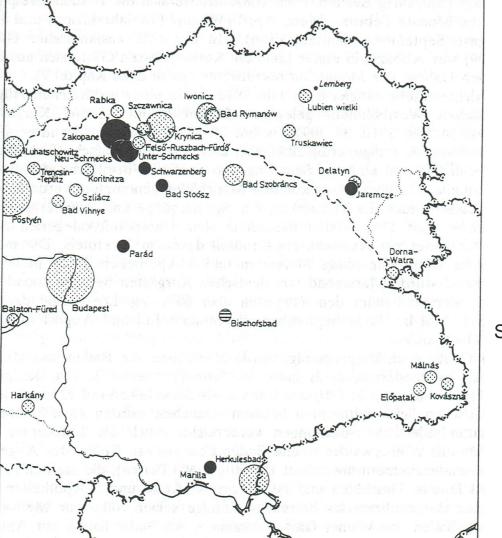
Development of tourist arrivals in the in 1912 ten largest spas of the Austrian half of the Habsburg Empire 1879-1916

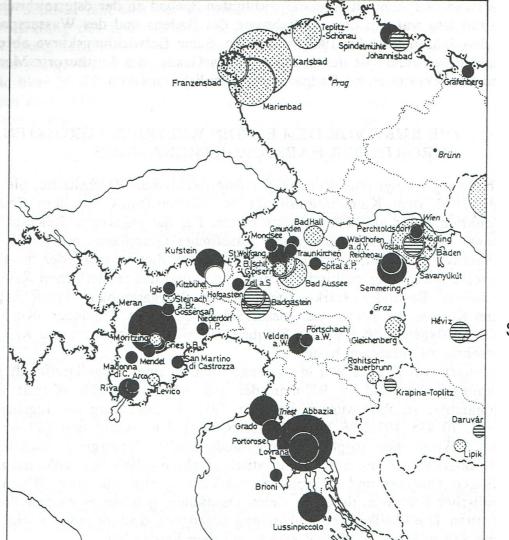
Source: K.K. STATISTISCHE Z[C]ENTRAL[-]K[C]OMMISSION 1883-1919

Western part

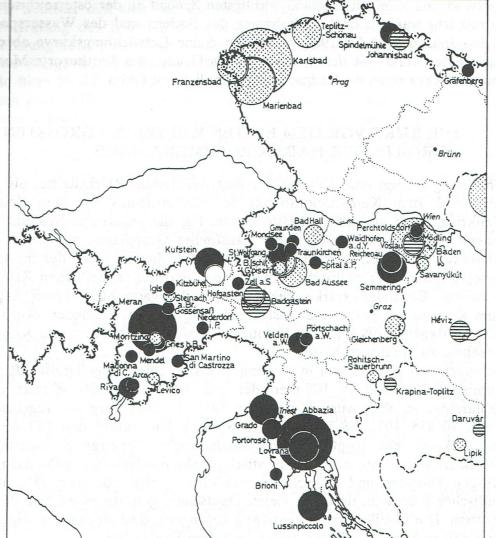
Eastern part

Western part

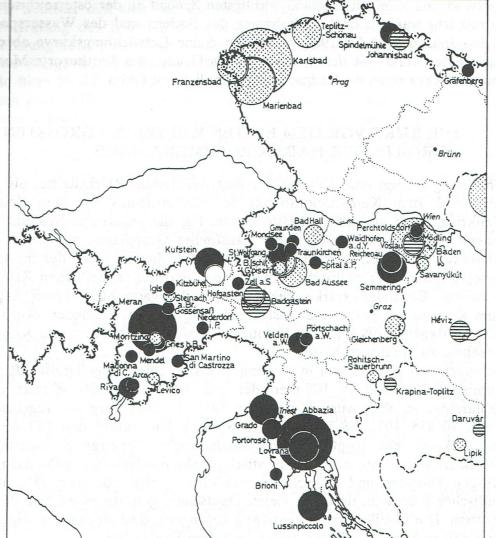
Spa collonades in Karlovy Vary

Western part

Hotels of the late Austro-Hungarian period in the centre of Opatija

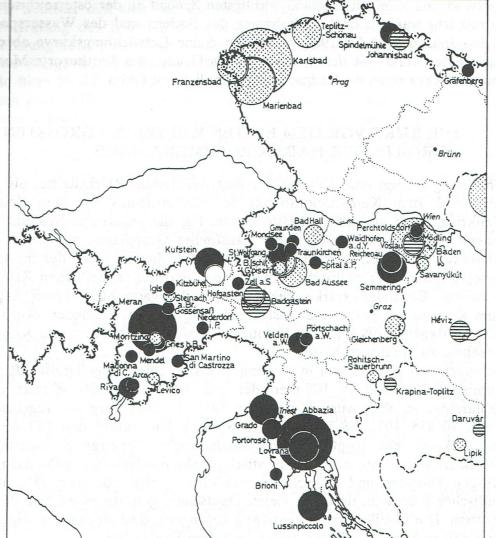

Western part

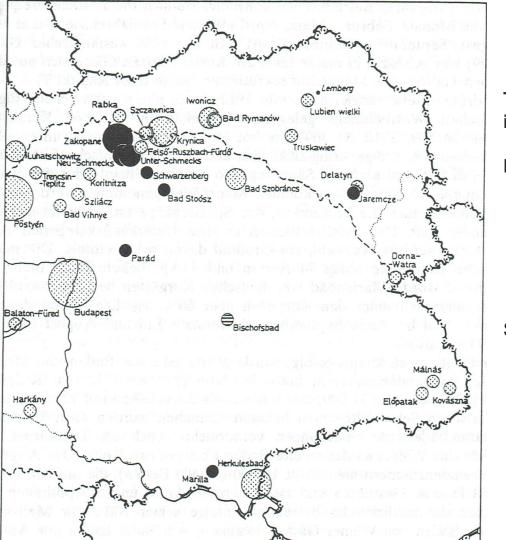

The spa hall of Mariánské Lázně

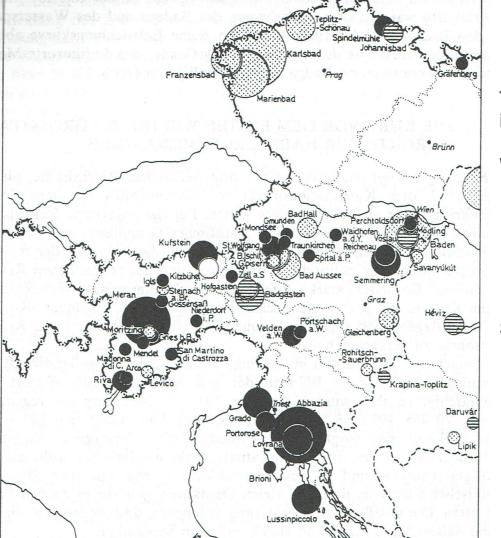
Photo: PFLÜGER 2007

Western part

Eastern part

Western part

Part 2

The old spas today

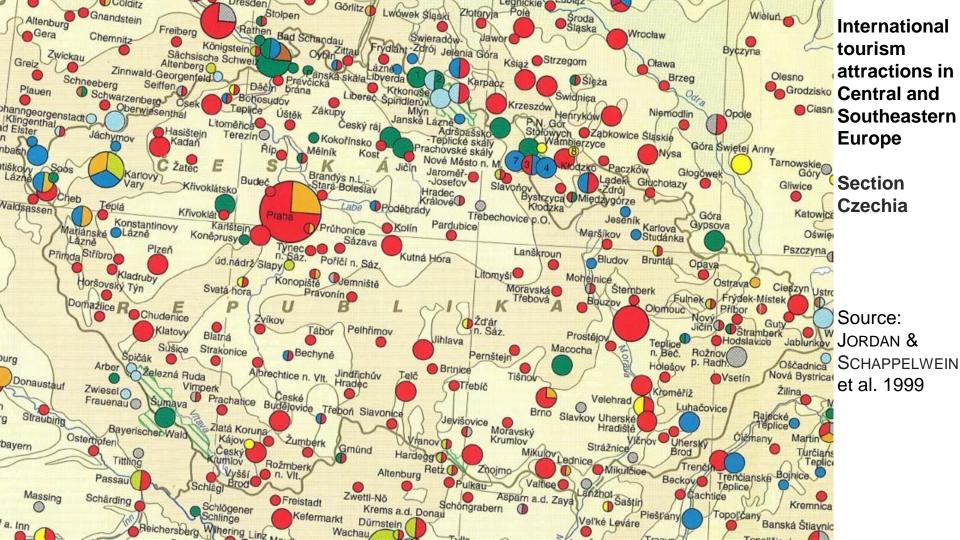
Aktuelle Horten zu Ökologie, Nevälkerung und Wirtschoft Up-to-date erological demographic und economic maps

Internationale Tourismusattraktionen in Mittel- und Südosteuropa

International Tourism Attractions in Central and Southeastern Europe

International tourism attractions in Central and Southeastern Europe

Source: JORDAN & SCHAPPELWEIN et al. 1999

Aktuelle Horten zu Ökologie, Nevälkerung und Wirtschoft Up-to-date erological demographic und economic maps

Internationale Tourismusattraktionen in Mittel- und Südosteuropa

International Tourism Attractions in Central and Southeastern Europe

International tourism attractions in Central and Southeastern Europe

Source: JORDAN & SCHAPPELWEIN et al. 1999

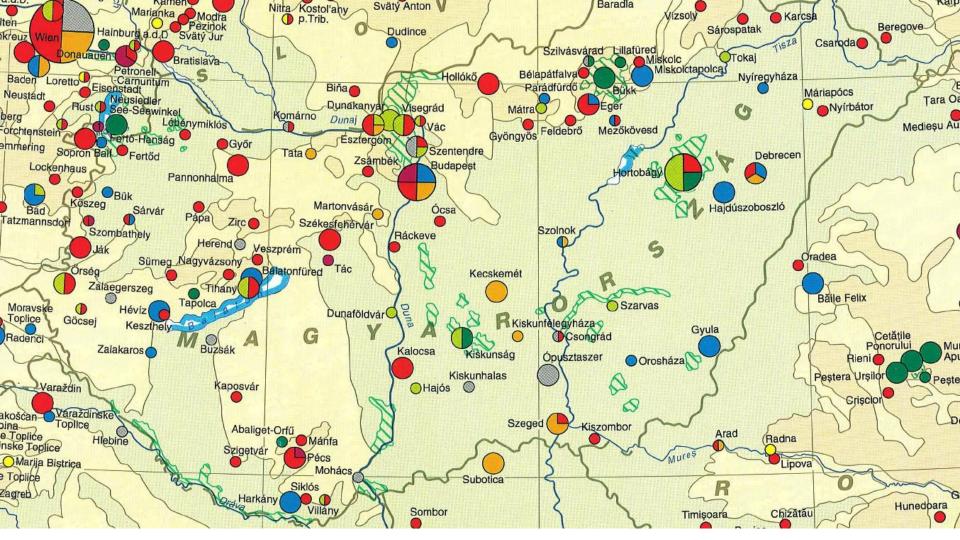

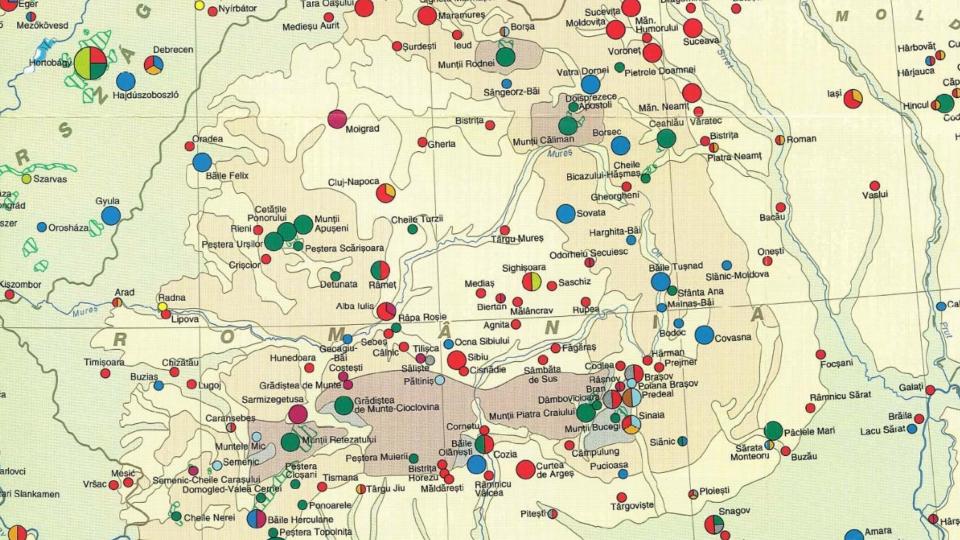
Peuchtwangen	Klatovy Blatná	Tabor Pelhrimov	n. Sáz.	Prostějov	Stram
	Susice Strakonice	Bechyně	Jihlava Jaz.	Manage 1 epilos	Hodslavi
Weißenburg Ellingen Berching Regensburg	opicak		Pernštejn	Holeso	p. Radh
Weltenburger Co.	A Celezna Ruda	prechtice n. VIt. Jindřichův Te	elč Brinice Tišnov	S TIONS	Vsetin
Weißenburg Berching Regensburg Weltenburger Enge Donaustauf		Hradec	Třebíč	Krome	
ordlingen Solnhofen Eichstätt Kelheim	Frauenau Sumava Prachatice	Budějovice Třebos St	0 0	velehrad	uhačovice
Donath Weltenburg Straubing		Budejovice Třeboň Slavonice	Jevišovice Brn	Slavkov Uherská	B.
	Bayes Istá Va-		Moravský	riiduiste —) čas
Neuburg a.d. Dohau Rohr in Niederbayern Landshut	Českú	/Gmund		Strážnice Vičnov U	hersky od
	Tittling Tuthlov	Rožmbori. Ha	Mikul	I prince	Trong
Freising	Passau Schläg Brod	Rožmberk Altenb	titu	- minaicine	kov Trenčians
Augsburg Dachau Massins	Schläg		Pulkau Valn	ee Nanzhot	Cachtice
- Indissing	Schlögener Schlinge	Freistadt Zwettl-Nő	Schöngrabern (1)	- Luya Sasiii)	1 100
Fürstenfeldbruck München Mühldorf a. Inn		Mems a.	d. Donau	Veľké Leváre Piešťany	Topolicany
Landsberg	Beichersberg Wilhering Lin	Wachau			
- MIlOttina	Braunau Schallerbach St	Mauthausen Maria	Tulin Klesterneuburg	Červený Trnava) lop
When I	Florian	Grein Taferi	The state of the s	The state of the s	Nitra Kostol
reisen a. Ammersee	Michaelbeuern Lambach	C. C.	St. Polten	Inoula (p.Trib.
Steingaden Weyarn Herrnchiem Traunch		Steyr Ardagger Melk	Heiligenkreuz Wien H	ainburg a.d.D Svätý Jur	
Vieskirche Bad Wiese	Salzburg Kremsmunster Chris	stkindl Lillienfeld	Donauaus		1 4
onten Deuern Bayras Bad Par Dzett		Waldhofon Oteches		Petronel	(-
Stan Berchton	Wolfgang Totes Gebino		iazell Baden Loretto Fis	-Carnuntum	
Plansee Garmisch Partenk, Kufstein Wilder Kaiser	Gebirge Hinterstode	() ()	Wr. Neustadt	Neusiedler	7
Mittenualia Kutstein	Bad Ischi		Schneeberg	See-Seewinkel	Komárno
detersteingebirge Karwendel Raftenberg Königssee Königssee	Salzkammergut Hallstalt	Raxal	no Cotchtenstein	Lebenymiklós	
	Werfen Dachstein Arimo		Semmering	Fertő-Hanság Győ	ir C
	Donavania Plaus	Erzberg Bruck a d. Mu	r Locks-b	Fertőd	Tata
marier Lizum minsbruck men see	" LIIIIS(d)		Vorau Lockenhaus	Pannonhalma	
Stubaier Alpen Zillertaler Wassertalie Kaprun Liecht	TO THE PROPERTY OF THE PROPERT	Erobnleiten H	arthur (David Control	
Obergurgi Vinis Alpen Groffvenegrop	Bed Hofsey		Bard Duszeg	Sárvár Pága	7 Man
Indiano/Sterzina Total	Para St Land	Luigiotte	- MALE THE SHOPE	Typa Ziro	
Brunico/Bruneck Lienzer Dolomiten Bressanone/Brixen Dobbiaco/Toblach	Pone Vauern			mbathely	OZUNUS
Brunico/Bruneck Lienzer Dolomiten	Spillar Millstatt beim Gurk	Piber Stainz Riegers lad St. Leonhard Gleichenbe	Jái		
Tios 3	Spillar Millstatt beim	lad St. Leonhard Gleichenbe	sburg	Sümeg Nagyvázsony	
Henon Dolomer Do Kom	2. Drab	dochosterwitz Gleichenbe	ad	egerszeg Fihany	Belatonfüred
Bolzano Ritten Corvara Sextener Dolomiter Alpi	Alpen/ Karatner Seen Saare	St. Pauli Lavanu	3		
/Bozen 5 Q6 Sappada	Naßfeld Mag	Hadko	Bad Moravske Göcsei	Héviz Tapolca	7
	Tarvislo Klageri			Keszthely B B	
di Stelvio/ Sauris Ravascietto Sauris Ravascietto Cortina d'Ampezzo Sella	Alpi Giulie H Kranjska Worth	Drava	Radenci		4 G
Mosengarton Oldol-Joch V Sella	levea Gora Hemm	aberra	Za	lakaros Buzsák	57/

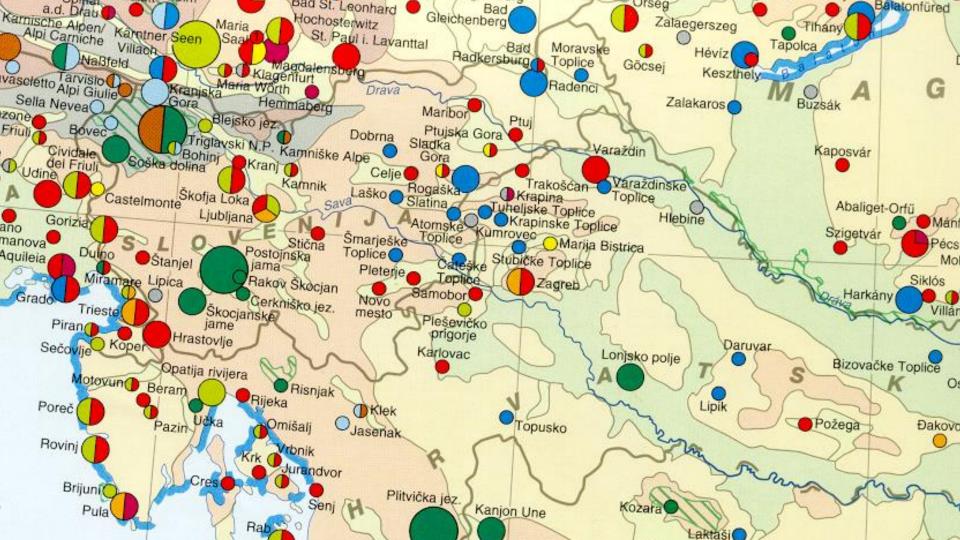
Krakowsko-Częstochowska	Baranow S	andomierski		Sokal	Berestečko	Dubno	Derman
stynia Błędowska Wiślica	Wista			Belz	O D	ševa	Ostrog
		Leżajsk		Boile	1 1/4		
Ojcowski P.N.	pie Kolbuszowa		Radruż Potelič			Kremenec'	
Nowa Huta) Noisuozona	Łańcut	Krehiy	Žovkva	Brodi);
ów	nów Rzeszów	Jarosław			Oles'ko	Počaïv	Jampìl'
Nowy Wiśnicz	1	Pruchnik	Destoččio	Bus'k	Pidgir	rcì	
Wieliczka Lipnica Murow	ana eżkowice	Przemyśl	Roztoččja	Ľvìv	Bug		
ria //		Krasiczyn	Gorodok 🔵	•	Zoločiv		
ydowska Skamieniałe Wiasto	Biecz Odrzyl		Velikij Ljubin'	_ M	ežigìr"ja	Zbaraž 🔵	R
biogórski P.N. Gorczański P.N. Nowy	Sacz Krosno Brz	Pacławska Dzów		Kam	iula T	ernopìl'	
	Páhrka	Sanok S	Sambir		Berežani		
/Unrzyca	Krynica Magurski P.N	5					
Zokonono	- 1	Lavriy	Drogobič	1	Rogatin	T- raboulia	
Dolina	Bardejov Šariš		Truskave			Terebovlja 🔵	
Zular Podolínec	Potoky	Bieszczadzki Ustrzyki	Shìdnicja	1			
Kežmarok	Hervartov	P.N. Gorné	Moršin	>	Galič	Čortkiv	Gusjatin
ké Pleso Spišská Levoča Spišsk	é Podhradie	ličské Krivé	BI	ubnišče Ševčenk	ove Buča	ac O	
Spisská Sobota Pres	sov /		Skole		Divano	Skala-Po	odil's'ka
Slovenský raj	Kaluz	ia Dilui	Slavs'ke	$\overline{}$	lvano- -Frankivs'k	00	
ke Tatry Dobšinská ľadová ja	skyňa	Pìkuj				Mìžgìr"ja	
ca Ochtinská Krásna Hôrka	Košice	M	(4)			2	●Krivče
aragonitová		Sinjak	Sinevìr Poljana	● Ma	injava	Zalìščik	- 20
jaskyňa N Ja	sov	Užgorod Silijak		×	OKot	omija	
Aggtelek	WAY !	Mukačeve S	valjava	Jaremča		O Snjatin	Hotin
Domica Aggtelek Baradla Szalon	ina W	IVIUNACEVE	Us	t'-Čorna	Vorohta	2 - (Podvirne
Baradia	soly	78	Karpats'kij zapovidnik	Jasinja	Kosma	Černivci	1000
	Sárospatak Kar	Beregove	Hust		Goverla	rivnia	
Szilvásvárad Lillafüred	Taka	Csaroda	Karpats	kij prirodnij N.P.		16	V. inipio
Miskolo	loka			8	Ust	r-Putila Bila	Krinicja
	Nyíregyháza Nyíregyháza		Solotvina		77 HOL		
Parádfürdő Bükk		Máriapócs	Bixad Săpânța		liai	Putna Ră	idăuți
		manapooo ,	Japanie	Sighetu Marma	uei V		Drogomitha

ر	Altenburg Grandstein Grera Chemnitz Königstein Grera Chemnitz Chemnitz Chemnitz Königstein Grera Chemnitz Ch) (Vieluń Nieluń
5	Altenburg Gera Chempita Freiberg Rathen Bad Schandon Swieradow Jawor Wrocław	/	vicial.
	Königstein Titta Frydlant -Zdrój Jawor	Byczyr	
	Greiz Zwickau Sächsische Schweiz Oybin Man Książ Strzegom Oława	yezy	Id
1	Schneeberg Seiffen Seiffen Pravčická Skála Libverda 1 2 Karpaoz DŠlęża Brzeg		Olesno C
1	Plauen Decin prána Liberec spindlerů Krzeszów Krzeszów Krzeszów Krzeszów Krzeszów		Grodzisko
oha	Digeorgenstadt Oberwiesenthal Litoměřice Český ráj	Opole	Ciasna
ad E	Litoměřice Český ráj Adršpašsko Storových Zabkowice Śląskie Kokořínsko Terezín Terezín Kokořínsko Terezín Kokořínsko Terezín		
n nba	Kokořínsko Prachymov Mělník Kost Prachvské skály Wambierzyce Slaskie Góra Sv	viętej .	Anny
ntiši	ovy Soos Karlove Žatec E S A Jičín Nové Město n. M. 7 3 4 klodzko Paczków Głogówek		Tarnowskie Góry
Lá	ovy Soos Karlovy Křivoklátsko Budeč Stará Boleslav Hradec Slavoňov Slavov Slavoňov Slavoňov Slavoňov Slavov Sl	76	Gliwice
Ma	Cheb Tallové Bystrzyca Miedzygórze	2	
vai	dsassen Teplá Křivoklár Praha Poděbrady Třebechovice p.O. Jeseník Góra	15	Katowice
\	Matiangle Maristein Karlova Gypsovi	1	Oświęc
1	Přimes Stříbro	1	Pszczyna
/	Přímda Stříbro úd.nádrž Slapy úd.nádrž Slapy úd.nádrž Slapy	1	
1	Wiladruby Oršovský Týn Svatá hora Právonín Bouzov Olomouc Nový Jičín Jihlava Bludov Bruntál Opava Moravská Třebová Bouzov Olomouc Nový Jičín Teplice Prostějov Teplice	trava	Cieszyn Ustro
\	Domazlice R Churde E P U B L K Třebová A Bouzov Olomouc P	rýdek	-Místek
1	Domażlice R Chudenice Bouzov Olomouc Nový	ribor	Guty
	Chudenice Klatovy Blatná Zvíkov Tábor Pelhřimov Jihlava Zd'ár n. Sáz. Prostějov Teplice Teplice	Štra	mberk Wi vice Jablunkov
our	Spičák Strakonice Bechyně Pernštejn Macocha n. Beč. Rožnov		VIDE DADIGITIKOV
	Spičák Arber Železná Ruda Vimperk Albrechtice n. Vit. Jindřichův Hradec Tišnov Třebíč Kroměříž	look'r	Oščadnica Nová Bystrica
4	Donaustauf Zwiesel Vimperk Vimperk Casté	setín	Žilina
n	Frauenau Sumava Prachatice Budějovice Třeboň Slavonice Brno o Luhačovice		MS SM
rg	Straubing Brno Slavkov Uherske Hradičeš	1	Rajecké Téplice
ha.	Osternofen Ostern	Öjěn	nany Martin
Jaj	Hardedge Wijkulov.	5	Turčians
/	Trenčin Rožmberk Rožmberk		

Tábo	Pelhfimov	Jihlava n. S.	áz. Pr	ostějov	- 2	Strambe	wista Wista	Zywiec	G
Bechyne		A CONTRACTOR OF THE PARTY OF TH	Mann	cha /	leplice	Hodslavice	Jablunkov	~	Zubrzy
		Telč Brinice		1	Holesov P. I	Radh.	Oščadnica	1	Gérna
chtice n. Vit.	Jindřichův Hradec	Telč Třebíč	Tišnov			●Vsetin ∫	Nová Bystrica	7.4	Zako
Česká	1 9			Velehrad	Kroměříž			erchová	perec
delovice Tr	ebon Slavonic	INSII	Brno or		5 Luhači	ovice/		Fatra Tat	ransky
	7	/ Jevisovice	Slav	kov Uherské Hradiště		Raje	rcke	Vlkolinec S	tribeta But
Žumberk	5	Vranov	Moravský Krumlov	Vičn	ov Unersk	1 Oak			Váh Váh
	Gmünd	Hardegg	MikulovLedr	Strážnice	Brod		Turčianske	aena	1
ožmberk		nburg Retz Zoc	oimo Leur	Mikulčice	Trend		Teplice	JY-7/	J. Sall
n. Vit.	-	Pulkau		A /1 /	Harvey	Trenčianske Teplice	BOJRICE	Donovaly	Nizke Tal
Freistadt	Zwettl-Nő	4 1.0	Asparn a.d. Zaya	Lanzhot	Cac	htice	T	Banská B	Systrica C
Keferma	Krems	a.d. Donau Schöngrabe	m D	P	ešťany	Topol cany	Kremnica	Otto X Late	ara
	rkt Dürnstei Wachau	n T		Veľké Leváre		Ba	anská Štiavnica	Sliač-kúp	ele
ABURNA	Maria	Tulin Kie	sterneuburg &	Červený	Trnava	/ Topol'	čianky 🕒 Z	volen	~E
Grein -	Taferi	- Among		Kameň		Nitra Kostol'an	Svätý Anto	n V	7
16	~	St. Polten			The same of	p.Trib.	y Ovaly Anto	" ")
Steyr Ardaggi Stift	Melk	Heiligenkreuz Wi	Hainbur	a.d.D Svätý	Jur		Dudince	1	^
ndi 🦱	Lilianfold	N CA	Donauatren	- m	1	L	•) /	/	n
Waidhofen	Ötscher M		Petro	Bratisla	va-/		//-	1	
a.d. Ybbs	O N		oretto Eisenstad	Mintelm	1	DIX		Hollókő	Béla
		Wr. Neustadt			. ~	Biň		7	Pa
Gesause		Schneeberg	Rust See-S	egwinkel \	V /	Komárno Ou	nakanyar Viseg	grád (Mátra
T	Rax	alpe (Forchtenste	ein	Lebenymil	klós	nomarno Du	naj Q	Vác	-
E. D.	e. 10-	Semmering	4.0110	Hanság	Győr		sztergem		Győngyős
Erzberg	Bruck a d. A	Aug.	Sopron Ball Fe	ertőd		Tata 🔵 🦳	26.00	Szentendre	

Peuchtwangen	Klatovy Blatná	Tabor Pelhrimov	n. Sáz.	Prostějov	Stram
	Susice Strakonice	Bechyně	Jihlava Jaz.	Manage 1 epilos	Hodslavi
Weißenburg Ellingen Berching Regensburg	opicak		Pernštejn	Holeso	p. Radh
Weltenburger Co.	A Celezna Ruda	prechtice n. VIt. Jindřichův Te	elč Brinice Tišnov	S TIONS	Vsetin
Weißenburg Berching Regensburg Weltenburger Enge Donaustauf		Hradec	Třebíč	Krome	
ordlingen Solnhofen Eichstätt Kelheim	Frauenau Sumava Prachatice	Budějovice Třebos St	0 0	velehrad	uhačovice
Donath Weltenburg Straubing		Budejovice Třeboň Slavonice	Jevišovice Brn	Slavkov Uherská	B.
	Bayes Istá Va-		Moravský	riiduiste —) čas
Neuburg a.d. Dohau Rohr in Niederbayern Landshut	Českú	/Gmund		Strážnice Vičnov U	hersky od
	Tittling Tuthlov	Rožmbori. Ha	Mikul	I prince	Trong
Freising	Passau Schläg Brod	Rožmberk Altenb	titu	- minaicine	kov Trenčians
Augsburg Dachau Massins	Schläg		Pulkau Valn	ee Nanzhot	Cachtice
- Indissing	Schlögener Schlinge	Freistadt Zwettl-Nő	Schöngrabern (1)	- Luya Sasiii)	1 100
Fürstenfeldbruck München Mühldorf a. Inn		Mems a.	d. Donau	Veľké Leváre Piešťany	Topolicany
Landsberg	Beichersberg Wilhering Lin	Wachau			
- MIlOttina	Braunau Schallerbach St	Mauthausen Maria	Tulin Klesterneuburg	Červený Trnava) lop
When I	Florian	Grein Taferi	The state of the s	The state of the s	Nitra Kostol
reisen a. Ammersee	Michaelbeuern Lambach	C. C.	St. Polten	Inoula (p.Trib.
Steingaden Weyarn Herrnchiem Traunch		Steyr Ardagger Melk	Heiligenkreuz Wien H	ainburg a.d.D Svätý Jur	
Vieskirche Bad Wiese	Salzburg Kremsmunster Chris	stkindl Lillienfeld	Donauaus		1 4
onten Deuern Bayras Bad Par Dzett		Waldhofon Oteches		Petronel	(-
Stan Berchton	Wolfgang Totes Gebino		iazell Baden Loretto Fis	-Carnuntum	
Plansee Garmisch Partenk, Kufstein Wilder Kaiser	Gebirge Hinterstode	() ()	Wr. Neustadt	Neusiedler	7
Mittenualia Kutstein	Bad Ischi		Schneeberg	See-Seewinkel	Komárno
detersteingebirge Karwendel Raftenberg Königssee Königssee	Salzkammergut Hallstalt	Raxal	no Cotchtenstein	Lebenymiklós	
	Werfen Dachstein Arimo		Semmering	Fertő-Hanság Győ	ir C
	Donavania Plaus	Erzberg Bruck a d. Mu	r Locks-b	Fertőd	Tata
marier Lizum minsbruck men see	" LIIIIS(d)		Vorau Lockenhaus	Pannonhalma	
Stubaier Alpen Zillertaler Wassertalie Kaprun Liecht	TO THE PROPERTY OF THE PROPERT	Erobnleiten H	arthur (David Control	
Obergurgi Vinis Alpen Groffvenegrop	Bed Hofsey		Bard Duszeg	Sárvár Pága	7 Man
Indiano/Sterzina Total	Para St Land	Luigiotte	- MALE THE SHOPE	Typa Ziro	
Brunico/Bruneck Lienzer Dolomiten Bressanone/Brixen Dobbiaco/Toblach	Pone Vauern			mbathely	OZUNUS
Brunico/Bruneck Lienzer Dolomiten	Spillar Millstatt beim Gurk	Piber Stainz Riegers lad St. Leonhard Gleichenbe	Jái		
Tios 3	Spillar Millstatt beim	lad St. Leonhard Gleichenbe	sburg	Sümeg Nagyvázsony	
Henon Dolomer Do Kom	2. Drab	dochosterwitz Gleichenbe	ad	egerszeg Fihany	Belatonfüred
Bolzano Ritten Corvara Sextener Dolomiter Alpi	Alpen/ Karatner Seen Saare	St. Pauli Lavanu	3		
/Bozen 5 Q6 Sappada	Naßfeld Mag	Hadko	Bad Moravske Göcsei	Héviz Tapolca	7
	Tarvislo Klageri			Keszthely B B	
di Stelvio/ Sauris Ravascietto Sauris Ravascietto Cortina d'Ampezzo Sella	Alpi Giulie H Kranjska Worth	Drava	Radenci		4 G
Mosengarton Oldol-Joch V Sella	levea Gora Hemm	aberra	Za	lakaros Buzsák	57/

Two contrasting examples:

Opatija, Băile Herculane

Villa Angiolina, the legendary germ of tourism on the eastern Adriatic coast

Hotel "Kvarner", the earliest hotel in Opatija

Seaside promenade Francis-Joseph I, Austro-Hungarian Emperor (1830-1916)

Devasted hotel in the old spa ensemble of Băile Herculane

Devasted spa hall in the old spa ensemble of Băile Herculane

Centre of the old spa ensemble of Băile Herculane

Conclusions

- Attractions of the old spas on the territory of the former Austro-Hungarian Monarchy were not only medical waters and medical treatment, but in not a few cases just climatic cures, attractive landscape and lakeside or seaside location.
- Many old spas started a new development after WWII or after the fall of Communism based on their historical facilities and image and succeeded to establish a type of spa tourism not dissimilar to the one before World War I attracting an up-market tourist segment and extending the season.
- Some others, however, failed in this respect, mainly due to too heavy interventions into historical built structures or their neglect during Communism.

Thank you for your kind attention

Najlepša hvala

peter.jordan@oeaw.ac.at

